

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on tukea taloudellisesti niitä alle kolmivuotiaan lapsen vanhempia tai muita huoltajia, jotka lapsen kotona tapahtuvan hoidon vuoksi ovat lyhentäneet tai lyhentävät työaikaansa.

Osittaista kotihoidon tukea suoritettaisiin, kun työ- tai virkasuhteessa olevan vanhemman tai muun lapsen huoltajan työaika on enintään kolmekymmentä tuntia viikossa. Tukea ei kuitenkaan suoritettaisi, jos lapsen hoito on siten

järjestetty, että perhe on ennestään oikeutettu lasten kotihoidon tuen lisäosaan.

Osittaisen kotihoidon tuen määrä on esityksen mukaan 25 prosenttia kotihoidon tuen perusosasta.

Esitys liittyy vuoden 1989 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan maaliskuun 1 päivänä 1989 ja olemaan voimassa vuoden 1989 loppuun.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Lasten hoidon järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu vuoden 1985 alussa annetulla lailla lasten kotihoidon tuesta (24/85) sekä tämän lain voimaantulon myötä annetulla lailla (25/85). Samassa yhteydessä muutettiin lasten päivähoitosta annettua lakia (36/73). Lasten hoitoa on kehitetty siten, että vuoden 1990 alusta lukien kaikille alle kolmivuotiaille lapsille järjestetään vanhempainrahakauden päättymisen jälkeen joko kunnallinen päivähoitopaikka tai suoritetaan lasten kotihoidon tuki perheen valinnan mukaan.

Lain voimaantuloa on toteutettu asteittain. Lasten kotihoidon tukijärjestelmää on laajennettu vuosina 1986—1989 lasten kotihoidon tuesta annetun lain voimaantulon myötä annetun lain 1 §:n 2 momenttia noudattaen vuosittain hyväksyttävän sosiaalihuollon valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti.

Lasten kotihoidon tuen piirissä arvioidaan vuonna 1988 olevan keskimäärin 52 000 perhettä kuukausittain. Kaikkiaan alle kolmivuotiaille lapsille tarkoitettuja kunnallisia päivähoitopaikkoja on vuoden 1988 lopussa noin 54 000.

Kotihoidon tuen perusosan määrä on vuoden 1988 alusta lukien ollut 1 210 markkaa kuukaudessa, sisaruskorotuksen määrä 242 markkaa kuukaudessa ja täyden lisäosan määrä 968 markkaa kuukaudessa.

2. Ehdotetut muutokset

Perheiden mahdollisuuksia lapsen hoidon järjestämiseksi ehdotetaan edelleen monipuolistettavaksi. Esityksessä ehdotetaan suoritettavaksi kotihoidon tukea osittaisena perheille, joissa alle kolmivuotiaan lapsen vanhempi tai muu huoltaja on lapsen hoidon vuoksi lyhentänyt työaikaansa.

Osittaisen kotihoidon tuen määrä olisi ehdotuksen mukaan 25 prosenttia kotihoidon tuen perusosan määrästä. Tukea ei suoritettaisi perheelle siltä ajalta, jona perhe on oikeutettu äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaan tai ennen kuin laissa tarkoitettu äitiys-, isyys- tai vanhempainrahakausi on muutoin päättynyt.

Osittaisen kotihoidon tuen suorittaminen liittyy myös työsopimuslain muutokseen. Työsopimuslakia on muutettu 1 päivänä elokuuta 1988 voimaan tulleella lailla (284/88) siten, että työsopimuslain uuden 34 d §:n perusteella työntekijä voi saada osittaista hoitovapaata alle nelivuotiaan lapsensa tai muun hänen kodissaan pysyvästi asuvan alle nelivuotiaan lapsen hoidon vuoksi.

Osittaisen hoitovapaan saamisen edellytyksenä on, että vanhemmat ovat työssä kodin ulkopuolella ja että osittaiselle hoitovapaalle jäävän työntekijän työsuhde on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään yhden vuoden.

Lain 34 e §:n 1 momentin mukaan osittainen hoitovapaa toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla työajan lyhennyksenä siten, että työaika on kuusi tuntia vuorokaudessa ja 30 tuntia viikossa, jollei muusta ole sovittu.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle työntekijöiden yksilöllistä työaika koskevaksi lainsäädännöksi (hall.es. 166/87 vp.) todetaan, että hallitus tulee syksyllä 1988 antamaan eduskunnalle esityksen laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta siten, että työntekijöille työajan lyhennyksestä johtuvaa ansionmenetystä hyvitetään erillisen hoitokorvauksen muodossa.

Lasten kotihoidon tuesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sellaiselle perheelle, jossa alle kolmivuotiaan lapsen vanhempi tai muu lapsen huoltaja tekee lyhennettyä työaika tai lyhentää työaikaansa, suoritettaisiin osittaista kotihoidon tukea. Osittaisen kotihoidon tuen suorittamisen edellytyksenä on, että alle kolmivuotiaan lapsen vanhempi tai muu huoltaja on virka- tai työsuhhteessa ja että hänen lyhennetty viikoittainen työaikansa on enintään 30 tuntia. Tuen suorittamisen edellytyksenä olisi lisäksi, että hän tekee lyhennettyä työaika tai lyhentää sitä lapsen hoidon vuoksi. Tukea suoritettaisiin niille perheille, joissa lasta hoitaa molempien vanhempien työssäkäymisen takia pääasiassa muu kuin lapsen vanhempi. Tämän johdosta tukeen eivät olisi oikeutetut ne perheet, jotka ovat järjestä-

neet lapsen hoidon lain 7 §:n 1 momentissa mainitulla tavalla ja jotka ovat oikeutetut lasten kotihoidon tuen lisäosaan. Tukea ei suoritettaisi silloinkaan kun lisäosaa ei tosiasiallisesti makseta sen takia, että perheen tulot ylittävät lisäosaan oikeuttavan rajan.

Tukea voitaisiin suorittaa samanaikaisesti vain toiselle vanhemmista tai yhdelle lapsen muulle huoltajalle.

Osittaiseen kotihoidon tukeen ei ole oikeutettu perhe, jossa vanhempi tai muu huoltaja ei ole virka- tai työsuhhteessa tai kun vanhempi opiskelun johdosta tekee lyhennettyä työaika. Osittaista kotihoidon tukea ei liioin suoritettaisi perheelle, jossa vanhempi tai huoltaja itsenäisenä yrittäjänä lyhentää tai on lyhentänyt työaikaansa.

Osittaista kotihoidon tukea suoritettaisiin siihen asti, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta, jollei lyhennettyä työaika suorittanut vanhempi tätä ennen ole pidentänyt työaikaansa yli 30 tuntiin viikossa tai kun edellytykset tuen suorittamiselle muutoin lakkaavat.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Perheitä, joissa on alle kolmivuotiaita lapsia ja joilla ei ole meneillään vanhempainrahakausi, on 126 000. Näistä on 84 000 sellaisia perheitä, joissa molemmat vanhemmat ovat ansio-työssä.

Sellaisia perheitä, joissa vanhempi on jo lyhentänyt työaikaansa, on noin 7 000. Usia sellaisia perheitä, joissa alle kolmivuotiaan lapsen vanhempi siirtyy osittaiselle hoitovapaalle siten, että perhe olisi oikeutettu osittaiseen kotihoidon tukeen, arvioidaan olevan 31 000.

Osittaisen kotihoidon tuen piirissä arvioidaan vuonna 1989 olevan noin 38 000 perhettä.

Osittaisen kotihoidon tuen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 1989 111 800 000 markkaa, josta valtionosuus on noin 54 800 000 markkaa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989 ja olemaan voimassa vuoden 1989 loppuun. Lasten kotihoidon tuen voimaantulosta annetun lain 1 §:stä poiketen

ehdotetaan, että osittaista kotihoidon tukea suoritettaisiin kaikille tukeen oikeutetuille alle kolmivuotiaan lapsen perheille lain voimaantuloista lukien.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 1 §:n 2 momentti ja 9 §:n 1 ja 4 momentti sekä

lisätään 1 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 7 a § sekä 9 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, seuraavasti:

1 §

Hoitomuodon valinta

Virka- tai työsuhteessa olevalla Suomessa asuvalla alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmalla tai muulla huoltajalla, jonka viikoittainen työaika on lapsen hoidon vuoksi enintään 30 tuntia, on oikeus saada tämän lain mukaista osittaista kotihoidon tukea.

Lapsen hoidon järjestämiseksi tarvittavasta hoitovapaasta ja osittaisesta hoitovapaasta säädetään erikseen.

7 a §

Osittainen kotihoidon tuki

Osittaisen kotihoidon tuen saamisen edellytyksenä on, että työ- tai virkasuhteessa olevan alle kolmivuotiaan lapsen vanhemman tai muun huoltajan viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia. Tukea ei kuitenkaan suoriteta, kun lapsen hoito on järjestetty lain 7 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Osittaista kotihoidon tukea ei suoriteta ajalta, jona perheellä on oikeus saada sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Jos perheellä ei ole oikeutta edellä tarkoitettuun sairausvakuutuslain mukaiseen etuuteen, ei tukea kuitenkaan

suoriteta ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen edellä tarkoitettu aika on päättynyt.

Osittaisen kotihoidon tuen määrä kalenterikuukaudessa on 25 prosenttia 5 §:n 2 momentissa säädetystä perusosan määrästä. Osittaiseen kotihoidon tukeen on oikeutettu ainoastaan toinen lapsen vanhemmista tai yksi lapsen muu huoltaja.

9 §

Tuen maksaminen

Lasten kotihoidon tukea tai osittaista kotihoidon tukea suoritetaan 5 §:n 1 momentissa tarkoitettun ajan päättymistä tai muiden kotihoidon tuen saamisen edellytysten alkamista seuraavasta arkipäivästä lukien.

Lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua lasten kotihoidon tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta. Tuen maksaminen lakkaa myös silloin, kun alle kolmivuotias lapsi siirtyy kunnalliseen päivähoitoon tai kun tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

Osittaista kotihoidon tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta tai tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989 ja on voimassa vuoden 1989 loppuun. Osittaista kotihoidon tukea suoritetaan tähän tukeen oikeutetuille perheille maaliskuun 1 päivästä 1989 lukien sen estämättä, mitä lasten kotihoidon tuesta annetun lain voimaantulosta annetun lain (25/85) 1 §:ssä on säädetty.

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Tarja Halonen*

Laki

lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 1 §:n 2 momentti ja 9 §:n 1 ja 4 momentti sekä

lisätään 1 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 7 a § sekä 9 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Hoitomuodon valinta

Lapsen hoidon järjestämiseksi tarvittavasta hoitovapaasta säädetään erikseen.

Virka- tai työsuhteessa olevalla Suomessa asuvalla alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmalla tai muulla huoltajalla, jonka viikoittainen työaika on lapsen hoidon vuoksi enintään 30 tuntia, on oikeus saada tämän lain mukaista osittaista kotihoidon tukea.

Lapsen hoidon järjestämiseksi tarvittavasta hoitovapaasta ja osittaisesta hoitovapaasta säädetään erikseen.

7 a §

Osittainen kotihoidon tuki

Osittaisen kotihoidon tuen saamisen edellytyksenä on, että työ- tai virkasuhteessa olevan alle kolmivuotiaan lapsen vanhemman tai muun huoltajan viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia. Tukea ei kuitenkaan suoriteta, kun lapsen hoito on järjestetty lain 7 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Osittaista kotihoidon tukea ei suoriteta ajalta, jona perheellä on oikeus saada sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Jos perheellä ei ole oikeutta edellä tarkoitettuun sairausvakuutuslain mukaiseen etuuteen, ei tukea kuitenkaan suoriteta ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen edellä tarkoitettu aika on päättynyt.

Osittaisen kotihoidon tuen määrä kalenterikuukaudessa on 25 prosenttia 5 §:n 2 momentissa säädetystä perusosan määrästä. Osittaiseen kotihoidon tukeen on oikeutettu ainoastaan toinen lapsen vanhemmista tai yksi lapsen muu huoltaja.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

Tuen maksaminen

Lasten kotihoidon tukea suoritetaan 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun ajan päättymistä seuraavasta arkipäivästä lukien tai muiden kotihoidon tuen saamisen edellytysten alkaessa.

Tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta. Tuen maksaminen lakkaa myös silloin, kun alle kolmivuotias lapsi siirtyy kunnalliseen päivähoitoon tai tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

9 §

Tuen maksaminen

Lasten kotihoidon tukea *tai osittaista kotihoidon tukea* suoritetaan 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun ajan päättymistä *tai muiden kotihoidon tuen saamisen edellytysten alkamista* seuraavasta arkipäivästä lukien.

Lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua lasten kotihoidon tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta. Tuen maksaminen lakkaa myös silloin, kun alle kolmivuotias lapsi siirtyy kunnalliseen päivähoitoon tai kun tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

Osittaista kotihoidon tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta tai tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989 ja on voimassa vuoden 1989 loppuun. Osittaista kotihoidon tukea suoritetaan tähän tukeen oikeutetuille perheille maaliskuun 1 päivästä 1989 lukien sen estämättä, mitä lasten kotihoidon tuesta annetun lain voimaantulosta annetun lain (25/85) 1 §:ssä on säädetty.